

TURİZM SEKTÖRÜNDE ARAŞTIRMA PROJESİ ÖNERİLERİNDE TEMEL ÖLÇÜTLER VE BİR PROJE ÖRNEĞİ

Özkan Tütüncü

Giriş

Turizm alanında lisansüstü çalışma yapan veya sektöre proje üretecek olan araştırmacıların önerecekleri projelerde, kullanacakları formatlar üzerine genel bir eksiklik olduğu yapılan tekliflerden anlaşılmaktadır. Batı dünyasında geçerli olan araştırma projesi öneri şekilleri ne yazık ki bir çok araştırmacı tarafından bilinmemektedir. Bu nedenle bu çalışmada, proje önerisi formatı ele alınmaktadır.

Proje önerisi kavramı öncelikle tez hazırlayacak araştırmacılar için önemli olmaktadır. Bilişim sektöründe gerçekleşen hızlı gelişim, proje formatları hakkında internet üzerinden çok güzel örneklerle ulaşmamızı sağlamaktadır. Bu nedenle çalışma üzerindeki bir çok veriye internet üzerinden ulaşılmıştır.

Çalışmanın ilk bölümünde proje hazırlanmasında ele alınması gereken önemli faktörler üzerinde durulmaktadır. Daha sonra proje formatı ele alınmakta, en son bölümde ise bir proje önerisi ile sunulan teorik çerçeve, bir uygulama dahilinde örneklenmektedir.

ÇALIŞMANIN ÖNEMİ VE AMACI

Ülkemizde lisansüstü çalışma yapan araştırmacıların karşılaştığı en önemli sorunlardan biri, yapacağı çalışma ile ilgili olarak danışmanına veya ilgili komiteye görüş aktarmada karşılaştığı zorluklardır. Bu zorlukların ortadan kaldırılması ise, iyi bir planlamaya bağlıdır. Planlamanın yapılarak düzgün bir şekilde ortaya konması, projenin başarısını doğrudan etkileyecektir (Gill ve Johnson 1997). İyi bir tez ve/veya proje önerisinin, danışmandan veya proje değerlendirme komitesinden geri dönme olasılığı, objektif kriterler çerçevesinde çok düşüktür. Bugün bir çok araştırmacı, projesini uygun formatta sunmamaktadır. Bu nedenle önerilen araştırmalar geri çevrilmektedir. Bundan dolayı proje teklifi formatının belirlenmesi, araştırmacılar açısından yaşamsal bir öneme sahiptir. Yapılan araştırmalar iyi bir araştırma önerisi formatının, yapılacak olan çalışmanın en az üç bölümünün bitirilmesi anlamına geldiğini göstermektedir (Levine 2000). Doğal olarak bunun olabilmesi için, çok iyi bir araştırma önerisinin gerçekleştirilmiş olması gerekmektedir.

Çalışmanın temel amacı turizm alanında proje ve/veya tez üreten araştırmacılara kaynaklık edebilecek, temel bir araştırma önerisi formatını oluşturmaktır. İyi bir araştırma önerisinin, hazırlanabilmesi için sadece kavramsal bir araştırma yapmak yeterli olmadığından, çalışma da araştırmacılara örnek olabilecek bir uygulamaya yer verilmektedir. Böylece konunun sadece kavramsal düzeyde kalması önlenerek ve uygulamaların daha sağlıklı gerçekleşmesine olanak tanınabilecektir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırma öncelikle yazılı kaynak (literatür) taramasına dayanmaktadır. Elde edilen bilgiler ışığında ikincil verilerin analizine gidilmiştir. Bu aşamada yapılmış olan proje önerileri analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlara göre kavramsal bir çatı oluşturulmuştur. Daha sonra, uygulamaya yönelik olarak bir araştırma projesi geliştirilmiştir. Proje önerisi delphi yöntemi baz alınarak etüt edilmiş ve geçerliliğinin sağlanabilmesi için, batı ülkelerinde turizm alanında kendini kanıtlamış olan seçilmiş üç üniversiteye gönderilerek test edilmiştir. Üniversitelerin belirlenmesinde bundan

önce yapılmış olan bir araştırmadan yararlanılmıştır (William vd. 1993). Bu üç üniversite sırasıyla A.B.D. Cornell University, University of Nevada Las Vegas ile Florida International University' dir. Çalışmanın temel amacı proje önerisi formatını ortaya koymak olduğundan, çalışma bu konu üzerinde yoğunlaşacaktır. Bununla birlikte üniversitelerden gelen yanıtla sonuç kısmında yer verilecektir.

PROJE KAVRAMI

Bu çalışmada proje kavramı araştırma projesi anlamında kullanılacaktır. Buna göre; proje ve/veya araştırma dilimizde genel olarak aynı anlamı ifade etmektedirler. Proje bir amacı gerçekleştirmeye veya yanıt bekleyen bir sorunu çözmeye yönelik, sistematik ve organize edilmiş bir çaba olarak tanımlanmaktadır (Angus ve Gunderson 1997; Sekaran 1992). Tanımdan yola çıkılarak, projenin sahip olması gereken özellikler şu şekilde sıralanabilir (Spinner 1997):

- İyi tanımlanmış amacı yada amaçları olmalıdır.
- Özgün bir sonuca ulaşmalıdır.
- Zaman, maliyet ve kaynaklar açık bir şekilde belirlenmelidir.

İyi bir proje önerisi, önce sorunun belirlenmesi ile ortaya çıkmaktadır. Sorunun belirlenmesi amaçların ortaya konmasını kolaylaştırıp, önerinin formüle edilmesini de beraberinde getirmektedir (Clark vd. 1999). Formüle edilen sorun hem araştırmacıyı hem de değerlendirme komitesini ikna edebilecek, belirli görevler zincirini de içine almalıdır. Bu görevler zinciri veri toplanması, elde edilen verilerin analiz edilmesi ve sunumu ile ilgili aşamalar konusunda temel bilgileri kapsamalıdır (Brunt 1998).

PROJE ÖNERİLERİNDE DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

Proje önerisi hazırlamadan önce, proje hazırlama yöntemi ile ilgili olarak bilinmesi gereken bazı kurallar bulunmaktadır. Bu kurallar şekilsel olarak bir takım farklılıklar gösterse de, içerik olarak bir birlerinin benzerleridir. Burada genel olarak içerik bütünlüğü sağlanmış bir formatın, sahip olması gereken özellikler ele alınacaktır. Bu özellikler şu şekilde sıralanabilir (Mackler 2000, Minnesota Council of Foundation 1998; The Paladin Group 2000):

1. *Başlık*: Proje başlığı açık, net ve anlaşılabilir olmalıdır. Konunun anlamını bozacak veya konuya hiçbir anlam katmayacak gereksiz tekrarlamalardan kaçınılmalıdır. Örneğin “..... Üzerine Bir Araştırma” gibi zaten araştırma önerisi olduğu bilinen bir çalışmada, tekrar araştırma yapıldığının belirtilmesi konunun anlam bütünlüğünü bozacaktır.
2. *Projenin Tanımı*: Burada çalışma ile ilgili olarak kısa bir açıklama yapılır. Diğer deyişle çalışma kısaca özetlenir. Kimi araştırma önerilerinde bu kısım özet olarak yer almaktadır. Bu kısım başlıktan hemen sonra ele alınır. Bunun amacı, projeyi değerlendirecek kişiye konu hakkında bilgi vermektir. Bu bölüm sayesinde, yapılabilecek olan çalışmanın çatısı belirlenir. Bu nedenle projenin tanımı aşamasında karşı tarafı etkileyecek, sağlam ifadeler yer verilmelidir. İyi bir proje tanımlaması için sorunun açık bir şekilde anlatılması ve ortaya konması gerekmektedir (Burns ve Bush 2000. Bu yapılırken çalışmanın sorunu, amaçları ve yöntemi kısaca ele alınmalıdır. Ayrıca çalışmanın sınırları da bu kısımda çizilmelidir (Cooper ve Schindler 1998).
3. *Projenin Önemi*: Bu aşamada çalışmanın gerekliliği vurgulanmalı ve konunun bilim hayatına sağlayacağı katkıların neler olabileceği belirtilmelidir. Burada hedeflenen amaçlardan yola çıkılarak bir takım saptamalarda bulunulabilir. Bilim hayatına yapılabilecek olası katkının, mikro açıdan işletme için, makro açıdan ise ülke için önemine değinilmesi yararlı olacaktır. Bu nedenle çalışmanın sağlayacağı bu yararların sadece maddi değil, var ise toplumsal faydaları ile birlikte ele alınması doğru olacaktır.
4. *Projenin Detayı*: Bu kısımda proje tanımı alanında yapılan açıklamalar, derinlemesine ele alınır. Burada araştırma önerisini değerlendirecek olan kişiye konu ile ilgili ayrıntılı bilgi

verilip, çalışmanın yapısı sağlamlaştırılır. Bu kısım dört alt başlık ile açıklanabilir.

- **Amaçlar:** Çalışma ortaya çıkaran amaçlar net bir şekilde belirtilir. Amaçlar birbiriyle bağlantılı olabilir. Bu nedenle mantıksal sıra önemli olmaktadır. Amaçlar genel olarak yapılacak araştırmayla ilgili hipotezlerin temelini oluşturur (Kumar 2000). Bu nedendir ki çalışmanın değerlendirici açısından en önemli alanlarından birini oluşturur.
 - **Hedef Kitle:** Projenin hedef kitlesi net bir şekilde belirtilmelidir. Araştırmanın yürütüleceği alan göz önüne alınarak, hedef kitle veya kitleler belirlenir. Hedef kitlenin büyüklüğü ve nasıl araştırılacağı (örneklem) bu kısımda ele alınır (Hair vd. 2000). Amaçlar kısmında verilen tüm maddeler, makul nedenleriyle birlikte hedef kitle ile ilişkilendirilir. Böylelikle araştırma da bütünlük sağlanmış olur. Projeyi değerlendirecek olan kişilerin, bu bağlantılara dikkat ettikleri gözardı edilmemelidir.
 - **Araştırmanın Yöntemi:** Bu bölümde araştırmanın amacına ulaşabilmesi için kullanılacak olan yöntem ve teknikler, bilimsel yöntem bazında ele alınır (Mahotra 1999). Yöntem bazında ele alınan çalışmalar detaylandırılarak, vurgulanır. Kullanılacak yöntemlerin, nedenleri net bir şekilde ortaya konulur ve hedef kitle ile tekrar ilişkilendirilir (Salkind 2000). Burada amaç veri toplama yöntemlerinin sağlıklı bir şekilde belirlenmesidir. Veri toplandıktan sonra nasıl analiz edileceği ve sunulacağı hakkında da kısaca bilgi verilmesinde fayda bulunmaktadır.
 - **Araştırma Ekibi:** Bu bölümde araştırma projesinde çalışacak olan personelin, nitelik ve nicelikleri hakkında bilgi verilmektedir (Kinneer ve Taylor 1991). Çalışacak olan kişilerin tam veya yarı zamanlı olarak proje de yer almaları gibi ayrıntılar da bu kısımda ele alınır.
1. **Kaynaklar:** Projenin bütçesi kaynaklar kısmında sunulmalıdır. Araştırma personelinin veya yapılacak olan diğer tüm gider kalemlerinin neden olacağı tüm maddi külfetler toplamı burada sunulmalıdır (Bernard 2000). Bu giderlerin hangi kaynaklardan karşılanacağı ayrıca belirtilmelidir.
 2. **Değerlendirme Planı:** Araştırma yöntemi kısmında yapılmış olan kısa değerlendirme, bu bölümde ayrıntılı olarak ele alınır. Projenin kimin tarafından, ne zaman, nerede ve ne şekilde değerlendirileceği bu bölümde açıklanır. Ayrıca değerlendirme planının kademeli olarak yapılabileceği unutulmamalıdır. Buna ek olarak değerlendirmenin amaçları ile ilişkilendirilip, analiz edilmesi gerekmektedir. Amaçları oluşturan nedenlerin hipotezler olduğu unutulmamalıdır.
 3. **Ekler:** Bu kısımda en az iki ek sunulmalıdır. Bunlar araştırmanın zaman çizelgesi ile adayın özgeçmişidir.
- **Zaman Çizelgesi:** Burada araştırma önerisinde yer alan çalışmalar basamaklar halinde belirtilip, bu faaliyetlerin ne kadar zamanı içereceği veya hangi zaman diliminde nelerin yapılması planlandığı belirtilir. Süreçler mantıksal bütünlüğü bozmadan sunulmalıdır (Kumar 1999).
 - **Özgeçmiş:** Adayın özgeçmişini destekleyen diğer bir unsurdur. Burada adayın akademik ve/veya araştırma yapma potansiyeline katkıda bulunan, çalışmalara yer verilmesi yararlı olacaktır.

Yukarıda belirtilen ilkelere uyulması, proje önerisinin kabul edilme olasılığını da artıracaktır. Sıradan hazırlanmış bir proje önerisi ise değerlendirme komitesi tarafından yine belirli ilkelerden yola çıkılarak geri çevriyecektir. Değerlendirme komiteleri bu işlemi aslında bilimsel yöntem ile gerçekleştirmektedirler. Değerlendirmeler puan esasına göre genel olarak dört alan üzerinden yapılmaktadır (Thackrey 2000). Bunlar şu şekilde sıralanabilir:

1. Sorun
2. Yaklaşım
3. Araştırmacı

4. Diğer özellikler

Yukarıda belirtilen her bir kademenin ayrı bir yüzdesel puanı bulunmaktadır. Ayrıca bu kademeler kendi içinde detaylandırılmıştır. Diğer bir ifade ile her bir kademenin yine içinde yer alan alt basamakları, yüzdesel olarak puanlara sahiptir. Böylelikle elde edilen toplam puan, çalışmanın nesnel olarak kayda değer olup olmadığını ortaya koyabilmektedir. İyi bir proje önerisinin sahip olması gereken özellikler bilindiği takdirde, yapılacak olan değerlendirmeden de olumlu sonuç alınacağı ortadadır.

TURİZM SEKTÖRÜ İÇİN GELİŞTİRİLEN BİR PROJE ÖNERİSİ ÖRNEĞİ

Burada turizm sektörü için yapılan bir proje önerisi örnek olay bazında sunulmaktadır. Proje önerisinde sunulan bölümler geliştirilebilir. Burada temel olarak bir proje önerisinin sahip olması gereken noktalar göz önüne alınmış ve proje bu şekilde biçimlendirilmiştir.

ÇOKULUSLU OTEL İŞLETMELERİNDE KÜRESEL FİYATLAMA KARARLARININ ANALİZİ VE A.B.D. OTELLERİ ÖRNEĞİ

PROJENİN TANIMI

Çokuluslu otel işletmeleri küreselleşme eğilimi ile birlikte, dağıtım kanallarında daha karmaşık örgüt yapıları içine girmeye başlamışlardır. Ortaya çıkan yeni oluşumlar sunulacak olan mal ve/veya hizmetin maliyet yapısının belirlenmesini güçleştirirken, belirlenecek olan fiyatın da, çoklu örgütlenme yapıları arasında yeniden değerlendirilmesi zorunluluğunu da beraberinde getirmiştir. Küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan bu karmaşık yapı içinde fiyatlamaya etki eden faktörler, çokuluslu otel işletmelerinin üst düzey yöneticileri tarafından belirlenmektedir. Kavramsal olarak bu faktörler içsel ve dışsal olarak iki grupta toplanabilirler. İçsel faktörler otel işletmelerinin işletme felsefelerine ve maliyet yapılarına bağlı olarak mikro bazda değişkenlik gösterirken, dışsal faktörler de ülke içinde ve küresel pazarda ortaya çıkan makro dengelere bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bütün bunlara bağlı olarak yapılan ve yapılacak olan yasal düzenlemeler, pazar yapıları ve müşteri özellikleri fiyatlama kararları üzerinde etkili olmaktadır.

Bu çalışmada fiyatlamaya etki eden içsel ve dışsal faktörlerin saptanması ve bu faktörlerin önem derecelerinin belirlenmesi hedeflenmektedir. Bu amaçla projede çokuluslu otel işletmelerinde fiyatlamaya etki eden içsel ve dışsal faktörler analiz edilip, değerlendirilecektir. Çalışmanın daha sağlam bir zemine oturtulmasına olanak tanımak için, araştırma üç aşamalı olarak planlanmıştır. İlk aşamada Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan çokuluslu otel işletmelerinin merkezlerinde fiyatlama kararlarının oluşumu analiz edilecektir. İkinci aşamada ise, bu zincir otel işletmelerinin ülkemizdeki otellerinde fiyatlama kararlarının nasıl oluştuğu incelenip, analiz edilecektir. Bu yöntemin kullanılmasındaki ilk amaç merkezden alınan karar ile, ülkemizde uygulanan kararların işleyiş şeklini saptamaktır. İkinci amaç ise, halen kullanılmakta olan merkezi yönetim ile merkezkaç yönetim sistemlerinde, fiyatlama kararlarının oluşumu ve uygulanması arasındaki farklılıkların saptanmasıdır. Üçüncü aşamada ise her iki ülkede yapılan bu araştırmaların sonucu el alınıp, karşılaştırmalı analiz yöntemi ile değerlendirilecektir.

PROJENİN ÖNEMİ

Fiyatlama kararları tüm işletmeler için yaşamsal bir önem taşımaktadır. Bunun en büyük nedeni, gelir ve karlılık üzerinde doğrudan etkisinin olmasıdır. Buna bağlı olarak fiyatlama küreselleşme ile ortaya çıkan ve günden güne artarak gelişen rekabet ortamında, işletmelerin ayakta kalmasına etki eden önemli bir faktör olmaktadır. Küreselleşmenin beraberinde getirdiği standartlaşma, otel işletmeciliği alanında kendini göstermekte ve tescilli markalar (brand names) için Türkiye tercih nedeni olabilmektedir. Sabit yatırım harcamalarının büyük olduğu ve otomasyonun kısmen sağlanabildiği, emek yoğun işletmeler olarak zincir otel işletmelerinin ülkemize girmesi makro ekonomik açıdan ayrı bir önem taşımaktadır. Yatırımcı açısından değerlendirilecek en önemli

faktörden biri karlılık olduğundan, bu faktörde en belirleyici unsur olarak ortaya çıkan fiyatın analiz edilmesi, ülkemizin zayıf ve güçlü olduğu yönlerinin ortaya konması açısından da önem taşımaktadır. Bu nedenle çalışmanın sonuçları hem çokuluslu otel işletmeleri için, hem de ülkemiz için katkı sağlayabilecektir.

Çalışmada çokuluslu otel işletmelerinin A.B.D. merkezli seçilmesinin iki temel amacı bulunmaktadır. İlk olarak dünyanın önde gelen çokuluslu otel işletmelerinin yönetim merkezleri A.B.D.'de bulunmaktadır. Birincil verilere ulaşabilmek açısından önemli olan bu faktöre ek olarak, ikincil verilere ulaşmada sağlanan olanakların zenginliği, çalışmanın bu ülkede yapılması gerekliliğini beraberinde getirmektedir. Çalışma üç aşamada ele alınmakla birlikte, her bir aşama ayrı proje olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle tek bir projede sunulan araştırma önerisinden, üç ayrı çalışma da çıkarmak mümkün olabilecektir.

Çalışmanın çokuluslu otel işletmeleri ve araştırmacılar açısından farklı bir önemi daha bulunmaktadır. Genel olarak gelişmekte olan ülkelerdeki yüksek enflasyon ve/veya enflasyondaki artış eğilimi, çokuluslu otel işletmeleri açısından ele alınmakta ve öngörümlemeler bu eğilimlere göre yapılmaktadır. Ancak ülkemizde uygulanan ekonomik istikrar politikalarının sonucu olarak gerçekleşeceği tahminlenen enflasyondaki düşüş, çokuluslu otel işletmecileri açısından ilginç bir örnek oluşturmaktadır. Bugüne kadar öngörümlemelerini artan enflasyon oranları üzerine kuran bu işletmeler, çıkan yeni değişmelere uyum sağlamakta güçlük çekmektedirler. Bir diğer önemli unsur ise, Türkiye'nin Avrupa Birliği sürecinde uygulamış olduğu gümrük birliği ve buna bağlı olarak değişen vergi ve tarifeler, çokuluslu otel işletmeleri açısından analiz edilmesi gereken faktörler olarak ortaya çıkmaktadır. Bunlara ek olarak Türkiye'nin dış politikadaki hamleleri ve son olarak turizmde ortak bölgesel pazarlama dahilinde Yunanistan ve İsrail ile birlikte hareket etme faaliyetleri, fiyatlama kararlarında farklılık yaratacak önemli değişkenler olarak ortaya çıkmaktadır.

PROJENİN DETAYI

Amaçlar

“Çokuluslu Otel İşletmelerinde Küresel Fiyatlama Kararlarının Analizi Ve Amerika Birleşik Devletleri Örneği” adlı projenin temel amacı fiyatlamaya etki eden faktörlerin saptanıp, analiz edilmesidir. Bu temel amacın sağlıklı bir şekilde analiz edilebilmesi için, onu şekillendiren alt amaçların belirlenmesi gerekmektedir. Alt amaçlar altı ana başlıkta toplanabilir.. Bunlar sırasıyla şu şekilde belirlenmiştir:

1. Çokuluslu otel işletmelerinde fiyatlama politikası ile ilgili kararların kimler tarafından ve ne düzeyde belirlendiğinin saptanması,
2. Uluslararası otel işletmeciliği alanında üst düzey pazarlama yöneticilerinin fiyatlama kararları ile ilgili olarak ele alması gereken temel faktörlerin belirlenmesi,
3. Uluslararası pazarlarda üst düzey pazarlama yöneticileri için mal ve/veya hizmet fiyatlaması ile ilgili olarak ortaya çıkan ana sorun alanlarının saptanması,
4. Uluslararası otel işletmeciliği alanında üst düzey yöneticilerin fiyatlama kararları ile ilgili olarak ele alması gereken en önemli faktörlerin belirlenmesi,
5. Fiyatlama ile ilgili olarak iç ve dış faktörlerin Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri açısından saptanıp karşılaştırılması,
6. Dışsal bir faktör olarak enflasyonun fiyatlama konusunda önem derecesinin saptanması.

Hedef Kitle

Projenin iki farklı ülkede yürütülmesinden dolayı, iki farklı hedef kitlesi bulunmaktadır. Hedef kitleler şu şekilde ele alınabilir:

- İlk ve birincil öneme sahip hedef kitle, Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan uluslararası zincir otel işletmelerin karar verme mekanizmasında yer alan üst düzey pazarlama

yöneticileridir. Birinci ve ikinci amaçlar ile ortak olarak ele alınan üçüncü ve beşinci amaçlar bu hedef kitle ile bağıntılıdır.

- İkinci hedef kitle çokuluslu zincir otel işletmelerinin Türkiye’ de yer alan işletmelerinin üst düzey yöneticileridir. Dördüncü, altıncı ve ortak olarak ele alınan üçüncü ve beşinci amaçlar bu hedef kitle ile bağıntılıdır.

Araştırma Yöntemi

Araştırmanın amaçlarına ulaşabilmek için iki ana teknik kullanılacaktır. Bu teknikler şu şekilde belirlenmiştir:

- Akademisyen ve uzmanlar ile yapılandırılmış kişisel görüşme tekniği,
- Karar verme mekanizmasında yer alan yöneticiler için hazırlanan yapılandırılmış anket tekniği.

Proje bir “alan çalışması” olarak gerçekleştirilecektir. Bu nedenle proje uygulamalı bir çalışma olacaktır. Çalışmanın yapısını ortaya koymak amacıyla öncelikli olarak ikincil veriler üniversitenin kütüphane ve network olanakları içinde analiz edilip, değerlendirilecektir. Daha sonra oluşturulan altyapıyı güçlendirmek amacıyla kişisel görüşme yöntemi ilgili üniversitenin akademisyen ve uzman kadrosu ile yapılandırılmış yüz yüze görüşme yöntemi gerçekleştirilecektir. Buradan elde edilen veriler sonucunda, birincil verilerin sağlanmasına yönelik olarak yapılandırılmış anket formu kullanılacaktır. Anket tekniği olanak sağlanabilir ise yüz yüze gerçekleştirilecek, sağlanamaz ise posta ile yapılacaktır. Anket Türkiye’ de en az bir işletmesi bulunan çokuluslu otel zincirlerinin üst düzey yöneticilerine yönelik olarak hazırlanacaktır. Ankette kavramsal çerçevede yer alan faktörlerden yola çıkılarak ortaya konan değişkenlerle ilgili varsayımlara yönelik açık ve kapalı uçlu sorular sorulacaktır. Ankette kapalı uçlu sorularda nominal, sıra (ordinal), aralık (interval) ve oran (rasyo) ölçekleri kullanılacaktır. Anketin son bölümünde kişisel değerlendirmeleri almak için açık uçlu sorulara yer verilecektir. Uygulama, hedef kitlenin çok büyük olmamasından dolayı ana kütleye doğrudan yapılacaktır. Bu nedenle çalışmanın sonunda örnekleme hatası yerine ana kütle hatası değerlendirmeye alınacak ve anketin güvenilirliği test edilecektir. Daha sonra ankete hipotez testi uygulanacaktır. Elde edilen bulgular yazılı bir araştırma raporu ile sunulacaktır. A.B.D.’ de yapılan bu çalışma, daha sonra Türkiye’ deki çokuluslu otel zincirlerinin, işletmelerine uygulanacaktır. Buradan elde edilen bilgiler de araştırma raporu ile sunulacaktır. En son olarak karşılaştırmalı analiz yöntemi ile elde edilen veriler tekrar analiz edilip, değerlendirilecek ve nihai rapor olarak sunulacaktır.

Araştırma Ekibi

Araştırma projesinde bir tam zamanlı eleman çalışacaktır. Buna ek olarak konuk olunan üniversiteden yarı zamanlı bir danışman ile çalışılması düşünülmekte ve böylelikle iş akışının hızlandırılması planlanmaktadır.

- Proje Yöneticisi (Tam zamanlı): Projenin planlanması, programlanması, yürütülmesi, verilerin toplanması ve analiz edilmesi ile bütçesinden sorumludur.
- Proje Danışmanı (Yarı zamanlı): Projenin tasarımı ve akademik ve şirketler bazında yerel iletişim ile ilgili olarak, yardımcı personel kapsamında hizmet verir.

KAYNAKLAR

Proje yöneticisinin seyahat, yaşama ve araştırma giderlerinin, burs süresince Türkiye Araştırmalar Merkezi tarafından karşılanması öngörülmektedir. Proje danışmanı için her hangi bir ücret talebinde bulunulmayacaktır. Proje süresi dokuz ay belirlenmek ile birlikte, proje için sağlanacak olan kaynak sadece A.B.D.’ de bulunan süre için (6 ay) talep edilmektedir. Türkiye’ de yapılacak olan araştırma kısmı için, her hangi bir ödeme söz konusu değildir.

DEĞERLENDİRME PLANI

Projenin analiz ve değerlendirmesinden proje yöneticisi sorumludur. Proje değerlendirmesi iki farklı strateji üzerine kurulmuştur. Bunlar niteliksel ve sayısal yöntemler bazında, şekillendirme ve sonuçlandırma değerlendirmeleri olarak ele alınmaktadır.

- *Şekillendirme Değerlendirmesi:* Bu aşamada, niteliksel yöntemlerden biri olan yapılandırılmış yüz yüze görüşme tekniği ile ilgili, akademisyen ve uzmanlardan veri toplanması hedeflenmektedir. Elde edilen verilerle, ikincil kaynaklardan sağlanan veriler birlikte değerlendirilip, sayısal değerlendirme çalışmasına ön hazırlık yapılacaktır. Ön hazırlık aşamasından sonra, uygulanacak olan anket çalışması tasarımlanacak ve geliştirilecektir. Gerekirse bir pilot anket çalışması uygulamaya geçirilecektir. Proje yöneticisi düzenli olarak proje danışmanı ile şekillendirme değerlendirmesine ilişkin olarak bulgularını paylaşacak ve toplanacaktır. Şekillendirme değerlendirmesine taban oluşturacak temel verilerin belirlenebilmesi için, periyodik olarak raporlar hazırlanıp, bu raporlar proje faaliyetinin geliştirilmesi için kullanılacaktır.
- *Sonuçlandırma Değerlendirmesi:* Bu aşamada kantitatif analize yönelik olarak dönen anket çalışmalarının sonuçları değerlendirmeye alınacaktır. Anketler bilgisayar ortamında ana kütle hatasının saptanması ve hipotez testlerinin analizi ile değerlendirilecektir. Kullanılacak ileri istatistiksel yöntemler, anketin tasarım aşamasında ilgili danışman ile yapılacak görüşmelerden sonra belirlenecektir. Sonuçlandırma değerlendirmesi üç aşamadan oluşacaktır. İlk aşama, A.B.D.' de veri toplama ve analiz aşamasıdır. İkinci aşama aynı uygulamayı kapsayıp, Türkiye' de gerçekleştirilecektir. Üçüncü aşamada ise, Türkiye' de bir karşılaştırmalı analiz yapılacaktır. Sonuçlandırma değerlendirmesi, projenin amaçları kısmında belirlenen altı amacın ele alınıp, analiz edilmesi ile tamamlanacaktır.

EK A – ZAMAN ÇİZELGESİ

Birinci Ay

- Kurumsal ve bölümsel ilişkilerin düzenlenmesi.
- İkincil verilerin araştırılması, toplanması ve analizi.
- Akademik danışman ile bulguların gözden geçirilmesi.
- Akademisyen ve uzmanlar ile yüz yüze yapılandırılmış görüşmelerin hazırlıklarının tamamlanması ve programlanması.

İkinci Ay

- Yapılandırılmış görüşmelerin tamamlanması.
- Bulguların tekrar gözden geçirilmesi.
- Araştırma yöntemlerinin gözden geçirilmesi.
- Hipotezlerin oluşturulması.
- Anket formunun tasarımının tamamlanması.

Üçüncü Ay

- Anket formu ile pilot çalışmanın yapılması (Gerekirse).
- Son düzenlemelerin yapıp anket formunun geliştirilmesi.
- Anket formlarının gönderilmesi (Yüz yüze yapılamaz ise).

Dördüncü Ay - Altıncı Ay

- Anket formlarının toplanması.
- Dönmeyen anket formları için yeniden anket formlarının yollanması.
- Verilerin kodlanması ve bilgisayara yüklenmesi

- Verilerin bilgisayar destekli istatistik programları ile analizi.
- Sonuçlandırma değerlendirmesinin A.B.D. için tamamlanması.
- Araştırma raporunun sunulması.

Yedinci Ay – Dokuzuncu Ay

- Aynı sürecin Türkiye’deki A.B.D. merkezli oteller için gerçekleştirilmesi.
- Sonuçlandırma değerlendirilmesinin yapılması.
- A.B.D. ve Türkiye’de elde edilen bulguların karşılaştırmalı analizinin yapılması.
- Sonuç araştırma raporunun sunulması.

EK B – ÖZGEÇMİŞ

SONUÇ

Turizm sektörü üzerine proje üreten araştırmacıların, daha sağlıklı projeler geliştirebilmeleri amacıyla, çalışmada kavramsal açıklamalar bir örnek ile desteklenmiştir. Yapılan proje önerisinin bir sunuş yazısı ile karşı tarafa bildirilmesi gerekmektedir. Burada konunun uzatılmaması amacıyla hem sunuş yazısı hem de araştırmacının özgeçmişi üzerinde durulmamıştır. Ancak proje önerisinde, bu dökümanların da bulunması gerekmektedir.

Örnek olarak geliştirilen proje önerisi, çalışmada yer almayan sunuş (cover letter) ve özgeçmiş ekiyle birlikte, turizm işletmeciliği alanında kendini kanıtlamış üç Amerikan üniversitesine gönderilmiştir. Üniversitelerin seçiminde ise konaklama işletmeciliği alanında eğitim veren kurumların kalitesi üzerine yayınlanmış olan bir makaleden yararlanılmıştır. Belirlenen üç üniversiteden - Cornell University, University of Nevada ve Florida International University- araştırma projesinin gerçekleştirilmesi üzerine davet alınmıştır. Dolayısıyla yapılan proje önerisi, her üç üniversitenin ilgili alandaki değerlendirme komitelerinden geçer not almıştır. Bu nedenle ele alınan formatın başarılı olduğu söylenebilir.

Örnek verilen proje önerisi, araştırma yöntemleri kapsamında ele alınmış ve yaratılmıştır. Bununla birlikte daha değişik formatlar da kullanılabilir. Ancak sunulan öneri bilimsel kriterler değerlendirilerek oluşturulmuştur. Sunulan format geliştirilerek veya bazı kısımları değiştirilerek veya aslına sadık kalınarak, turizm sektöründe yapılacak diğer proje önerilerinde de kullanılabilir.

KAYNAKÇA

- Angus, Robert B. ve Gundersen, Norman A. (1997). **Planning, Performing, and Controlling Projects**. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., s. 2.
- Bernard, H. Russel (2000). **Social Research Methods Qualitative and Quantitative Approaches**. London: Sage Publications Ltd., s. 69.
- Brunt, Paul (1998). **Market Research in Travel and Tourism**. London. Butterworth-Heinemann, s. 3.
- Burns, Alvin C. ve Bush, Ronald F. (2000). **Marketing Research**. . New Jersey: Prentice-Hall, Inc., s. 74.
- Clark, Mona vd. (1999). **Researching and Writing Dissertations in Hospitality and Tourism**. London: ITP, Inc., s. 45.
- Cooper, Donald R. ve Schindler, Pamela S. (1998). **Business Research Methods**. Singapore: McGraw-Hill Co., Inc., s. 92.
- Gill, John ve Johnson, Phill (1997). **Research Methods for Managers**. London: Sage Publications Ltd., s. 21.
- Hair, Joseph F. vd. (2000). **Marketing Research**. Singapore: McGraw-Hill Co., Inc., s. 43.

- Kinnear, Thomas C. ve Taylor, James R. (1991). **Marketing Research An Applied Approach**. Singapore: McGraw-Hill Co., Inc., s. 50.
- Kumar, V. (2000). **International Marketing Research**. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., s. 56.
- Kumar, Ranjit (1999). **Research Methodology A Step-By-Step Guide for Beginners**. London: Sage Publications Ltd., s. 184.
- Levine, S. Joseph (2000). **Writing and Presenting Your Thesis or Dissertation**. www.msue.msu.edu/ae/dissthes/guide.htm.
- Mackler, Yosef (2000). **Persuasive Proposal Writing**. www.biu.ac.il/RA/www/rserch/writing/write1.html.
- Malhotra, Naresh K. (1999). **Marketing Research An Applied Orientation**. . New Jersey: Prentice-Hall, Inc., s. 25.
- Minnesota Council of Foundation (1998). **Writing a Successful Grant Proposal**. www.mcf.org/mcfgrant/writing.htm.
- Salkind, Neil J. (2000). **Exploring Research**. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., s. 238.
- Sekaran, Uma (1992). **Research Methods for Business**. Canada: John Wiley & Sons, Inc., s. 9.
- Spinner, M. Pete (1997). **Project Management**. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., s. 4.
- Thackrey, Donald E. (2000). **Proposal Writer's Guide**. http://www.research.umich.edu/research/proposals/proposal_dev/pwg/PWGCONTENTS.HTML.
- The Paladin Group (2000). **Elements of a Grant Proposal**. www.silcom.com/~paladin/promaster.html.
- William, Kent E. vd. (1993). Colleges' Hospitality Programs: Perceived Quality. **The Cornell H.R.A. Quarterly**, 34 (6), ss. 90-95.